

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

30. De Dilemmate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

quām pretioso incumbat lecto, quām pellūdo poculo bibat, sed quām bonus sit.

Hēc suauiter instillatur, probantque simul, & delectantur si rerum, quae inducuntur, magna sit multitudo, latissimum prēsent campum orationis.

Talem inductionem inuenies apud Tertullianum, libro de pallio cap. 2. vbi a cōsilio, clementis, hominibus, &c. probat omnia mutari.

Eiusdem generis sunt exempla, quorum usus frequens, probatio facilis, & efficax, nec impar delectatio, vt non immērito dicatur longum iter esse per præcepta; breue, & efficax per exempla; & vt ait Petrus Diaconus apud D. Gregorium, dialog. l. i.

Exempla-
tura. vīs.

In expositione virtutum qualiter invenienda, atque tenenda sit virtus agnoscimus. In natrione vero signorum & gnoſimis inuenta, ac retenta, qualiter detinatur: Et sunt nonnulli, quos ad amorem patria cœlestis plus exempla, quām predicatione succendunt.

In omni genere orationis hēc argumentatio plurimum valet. Nolim tamen quod plerique faciunt, multorum exemplorum faraginem afferre, sed delectu, & parcitare temperare.

De enthymemate.

CAPVT XXVIII.

Enthymemata. & epicheremata Rhetorum sunt iacula: Atque enthymematis quidem magnus est usus, cum præsertim omnes ingeni notiones, & sensa a Græcis vocentur enthymemata. Nec alia fuit mēs Alcidis, cum evocariet & evocaretur vñctorum nominavit, inventionum forenditatem sermonisque ubeream facilitatem.

Circa in To-
picis.

Magis arctè dicuntur Enthymemata, quæ sunt ex contrarijs conclusa, vt enim illa acutissima sunt, sic enthymematis nomen κατά λογική sibi vendicant. At vero, nec pressius sumptus, nec latius, vulgo vocantur enthymemata argumentationes ex propositione, & conclusione conflatae; vt, insidiator fuit Clodius, igitur iusta nec homini illata.

Oratores qui circa hypotheses versantur, plerique maiorem propositionem, vt notam, & communem omitunt, in minori vero toti sunt, & sic syllogismos traducunt ad enthymemata.

Picherematis nomen, si ratio ipsius speatur, omni argumentationi commune est, & Alexander quidem in Topic. li. 8. σημεῖον ait esse syllogismum dialecticum. Valgius aggregationem vocat: Celsus autem indicat, non nostram argumentationis tractationem, & econiam, sed ipsam rem, quam aggredimur, id est, argumentum, quo aliquid probatur sumus, etiam si nondum verbis explanatum, iam tamen mente conceptum istud dici. Verum discrimen istud tenue est, & imbecillum, cum non inchoatas tantum, sed omni ex parte perfectas argumentationes epicheremata nominari confer. Usus obtinuit apud Rhetores, vt dicatur breviter comprehensa ratione: cuius tres partes in unius veluti propositionis corpus coalescant. Neque enim opus est omnia semper dilatare multis. Verbum intelligenti sat est.

Epicheremata
ma quid:

De dilemmate.

CAPVT XXX.

Dilemma quod definitur à Suida, τὸ διλέμμα λαζαρίδης ἀπόντια. argumentum ab utraque parte concludens aduersarium, plurimum ad confutationes valet, vt. Si improbus est, cur vteris? si probus, cur accusas? Ad hoc genus pertinet ἡ τις πόντιον, quæ ex utraque parte conuertuntur.

Aristoteles Rhetic. li. 2. huiusmodi proponit exemplum; Dilemma
Aristoteles Sacerdos quædam dissadebat filio, ne quando verba faceret ad populum. Nam si iniusta, inquit, suaeris, Deos habebis iratos; si inusta, homines. Id hoc pacto rector sit adolescens, Imò expedit orationem habere epud populum, quandoquidem si iusta dixerit, Dij me amabunt: si iniusta, homines.

Talis Protagoræ, & Euathli captio. Hie Dilemma cum se illi in disciplinam Rhetorices tradidisset, grandi mercede pacitus, ea lege, vt primo dicēdūtyrocinio apud iudices cuincetet; Protagoræ
Euathli iam bellè cruditus incedem negat. Dic illi dicit

dicit magister. Et debes, inquit, Euathle, mercedem, si viceris, ut condemnatus; si viceris, ut pactus. At versutus discipulus, *Mali cor ni malum suum*, anno reddidit: Imo si viceris, ex iudicium sententia solitus, & liberatus sum; si vincor, ex pactis nihil debo, ea conditione tibi obstrictus, ut in primis causa palmarum referam.

De Sorite.

CAPUT XXXI.

Cauillatio quida

SOrites, quem Cicero acerualem syllogismum lib. 2. de diuinatione appellat: minus est apud oratores frequens, & ad captiosas quæstiones magis accedit. *Quin inter cauillationes numeras Vlpianus de verborum, & renum significacione.*

Narrata Cauillationis (inquit) quam Græci οὐ πιστῶ appellauerunt, hæc est, ut ab euidenter veris per breuissimas mutationes disputatio ad ea, quæ euidenter falsa sunt, perducatur.

Hipparchia.

Erasus Hipparchia.

Sic Hipparchia Crateris Cynici vxor Theodoro ἀδείᾳ illusit. Poteſt Hipparchia præstare quod est honestum. Annuente illo, Quicquid est iustū, inquit, & honestum est: quo vicissim concessō, quod non est iniustum, hoc iustum proculdubio est. Eſto, inquit Theodorus: Tum virago, quod faciens Theodorus nō diceretur iuste agere: idem faciat Hipparchia, non diceretur iuste agere. Quū annuifuerit ille, subiecit: Sed Theodorus ictiū percutiens, non diceretur iuste agere. Nec igitur Hipparchia, si idem faceret. Ad hoc Theodorus nihil responderit.

De Cornibus, Crocodilo, & Electra.

CAPUT XXXII.

Eſt in his generis

opinacionis

vitis

Auditorum

meritorum

Odyſſeum

Lucis in

vitarum an-

dion.

Inter captiosas argumentationes numeratur Cornua, vt, Quod non amisti, habes: Centum aureos non amisti, igitur habes. *in Vitarum auctionibus de quo ita Chrysip-* pus differit cum Mercatore.

Vide ergo, ētne tibi puer? Quidni? Quid hunc ad flumen forte ambularem? Crocodilus rapiat, postea severo redditum pollicetur hac lege, ut illi verum dicas, quidnam de puer redendo apud te decreuerit: quid tu dices ipsum in animo constituisse?

Has igitur nugas profitcbatur huiusmodi Syllogismus.

Electraverò dicitur, Captio, vbi quis quidpiam arguitur simul nosse, & non nosse; facere, & non facere. Dicta estab Electra filia Agamemnonis, quæ candem rem simul & notat, & non rotat. Astante enim illi Oreste adhuc incognito, sciebat quidem Orestem suum esse fratrem, ipsum autem præsentem ignorabat. Illæ sunt sutela compositionis, & diuisionis, amphibologiae à dicto secundum quid, & similia à pueris iam irrisa, quæ nihil ad oratores attinet: inter quos, & dialecticos magnum discrimen est. Hic enim ἄνθρωπος, & γῆ punctum tractant omnia. Illi vestiunt ornamenti, & animant motibus.

In deliberatio porro, & judiciali genere tota fermè confirmatio petitur ex adiunctis.

In demonstratio motum spectat potius, & delectationē, quam probabilitatem, quod plerumque de ijs rebus agitur, quas negare possit nemo, vel quæ saltē multis honestæ, & laudabiles videantur.

Exempla confutationis.

Exemplum ex Gorgia Leontino, acutus & velox, ante libatum, pūnic expreſſus notatum.

Palamedes crimen proditionis diluit.

CAPUT XXXIII.

Prodictionis initium aliquid fieri oportuit, & id per colloquium, occultarum enim rerum index est oratio, quo pacto antem colloquium fujisset inter nos sine congreſu: qui vero congressus esse potuit, cum nec ego ad illum venerim, nec ipse ad me unquam venerit, nec litteræ sine tabellario illæ a nobis vtrō, citroque mitti potuerint? sed singe congressum, singe etiam inter nos mutuum colloquium. Quid deinde collocutus est Grecus cum Barbaro? quomodo dices, & audiens, an solus cum solo? sed nullum

Græco expressionem

L. I. — lym